

УДК 347.778

Світлана Нікітчина

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ У ПІДГОТОВКУ ВИКЛАДАЧІВ XXI СТОЛІТТЯ

Стаття присвячена організаційно-інноваційним аспектам створення інтелектуального потенціалу в контексті науково-педагогічної діяльності в умовах Болонського процесу. В ній описані активні методи навчання і виховання у вищих навчальних закладах при формуванні інтелектуальних здібностей молоді. В статті наголошується, що завданням сучасного педагога є підготовка фахівця здатного вирішувати нестандартні ситуації, логічно і послідовно реалізувати свої рішення, вміти захистити свої права в умовах становлення ринкової економіки, що можливо лише за умови розробки і впровадження інноваційних підходів в підготовці фахівців. Одним важливим навиком XXI століття є зростання міжнародної взаємодії і співробітництва в області освіти. В статті відображено велике значення міжнародної практики розвинених країн світу у сфері освіти і провідну роль інтелектуальної власності у процесі формування інтелектуального багатства.

Так в статті відображена співпраця кафедри педагогіки і методики дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», дитячим садочком «Золотий ключик», що знаходиться в Переяслав-Хмельницькому з дитячим садочком «Ворота знань» США. Координатор проекту є Сергій Борисов з Переяслав-Хмельницького. Також кафедра підтримує тісний зв'язок із Новою технічною школою міста Тампа, яке знаходиться у Флориді. Школа славиться проектними підходами до навчання і виховання учнів.

В статті наголошується, що є дуже багато справ, які необхідно зробити, щоб все стало реальністю XXI століття для всіх нас. В статті приводяться приклади такої роботи в багатьох країнах світу.

Отже, приділяючи увагу розвитку інтелектуальної власності і новаторства кожна країна в результаті отримує не тільки вагомий економічний потенціал, але і значний соціальний ефект.

Ключові слова: *організаційно-інноваційна діяльність, інтелектуальний потенціал, науково-педагогічна діяльність, Болонський процес, міжнародна практика, інтелектуальна власність.*

Статья посвящена организационно-инновационным аспектам создания интеллектуального потенциала в контексте научно-педагогической деятельности в условиях Болонского процесса.

В ней описаны активные методы обучения и воспитания у высших учебных заведениях при формировании интеллектуальных способностей молодежи.

В статье указывается, что задачей современного педагога есть подготовка специалиста способного решать нестандартные ситуации, логически и последовательно реализовывать свои решения, уметь защитить свои права в

условиях становления рыночной экономики, что возможно только при условии разработки и внедрения инновационных подходов в подготовке специалистов. Одним важным навыком XXI столетия есть возросшее международное взаимодействие и сотрудничество в области образования. В статье отображено большое значение международной практики развитых стран мира в области образования и главную роль интеллектуальной собственности в процессе формирования интеллектуального богатства.

Так в статье описывается сотрудничество кафедры педагогики и методики дошкольного образования ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды», детским садиком «Золотой ключик» в Переяслав-Хмельницком с детским садиком «Врата знаний» США. Координатором проекта является Сергей Борисов из Переяслав-Хмельницкого. Также кафедра поддерживает тесную связь с Новой технической школой города Тампа, который находится во Флориде. Школа славится проектными подходами к обучению и воспитанию учащихся.

В статье подчеркивается, что есть очень много дел, которые необходимо сделать, чтобы все стало реальностью XXI столетия для всех нас. В статье приводятся примеры такой работы во многих странах мира. Таким образом, уделяя внимание развитию интеллектуальной собственности и новаторства, каждая страна в результате получает не только веский экономический потенциал, но и значительный социальный эффект.

Ключевые слова: организационно-инновационная деятельность, интеллектуальный потенциал, научно-педагогическая деятельность, Болонский процесс, международная практика, интеллектуальная собственность.

It describes the active learning and education in higher education in the formation of intelliectual abilities of young people. The article notes that the task of the modern educator is to prepare specialists able to solve non-standard situations logically and consistently implement their decisions to be able to protect their rights in the conditions of market economy, which is possible only if the development and implementation of innovative approaches in training. One important skill of the 21 st century is the growth of international cooperation and collaboration in the field of edugation. The paper shows the importance of international practice in developed countries and the leading role of intellectual property in the process of intellectual wealth.

So the article describes the cooperation department of pedagogy and a preschool education SHEE «Pereyaslav-Khmelnsky State Pedagogical University named Gregory Pans» children's garden «Golden Key» with a children's garden «Gates of Knowledge» USA. The project is coordinated Sergei Borisov of Pereyaslav-Khmelnsky. Department also maintains a close relationship with New Technical School in Tampa, which is located in Florida and is renowned for the design approaches to training and education of students. The article emphasizes that there are so many things you need to do to make things a reality of the 21st century for all of us. The article gives examples of such work in many countries. Thus, paying attention to the development of intellectual property and innovation, as a result of the mill receives not only strong economic potential, but also a significant social impact.

Key words: organizational innovation, intellectual potential, scientific and educational activities, Bologna, international practice, intellectual property.

Постановка проблеми. Вступ України до Болонського процесу потребує суттєвого збільшення вимог до ефективності діяльності, підвищення ролі творчих стосунків викладачів та студентів у навчальних закладах. Вони повинні стати каталізаторами наступної самостійної роботи, дати імпульс студенту для активного творчого індивідуального процесу. На це в значній мірі орієнтована дисципліна «Інтелектуальна власність».

Розвинена наука, доступ до новітніх технологій і ефективні освітні системи – фундамент, на якому вибудовується модель стійкого розвитку передових країн у сучасну епоху.

Модель підготовки викладачів ХХІ століття, яка включає в себе практику по розробці і втілення в життя навчальних проєктів, оснований на методиках задавання запитань, проєктування і співпраці. Така підготовка дає майбутнім педагогам більше можливостей для оволодіння методами викладання ХХІ століття. На сучасному етапі кожна із традиційних систем забезпечення навчально-виховного процесу зазнає змін, для того, щоб сприяти формуванню успішних шкіл і освітянських товариств ХХІ століття.

Із введенням інтелектуальної власності в обов'язкову освітню програму згідно Наказу Міністерства освіти і науки України № 811 від 20.10.2004 року, в Україні розпочався процес виховання молоді нової генерації, а сама інтелектуальна власність стала стимулюючим фактором в формуванні та підготовці креативно-мислячих конкурентноздатних фахівців, готових до умов інтелектуальної економіки.

Креативність визначається як творчі здібності індивіда, що характеризується готовністю створювати принципово нові ідеї, які відрізняються від традиційних або прийнятих систем мислення, а також здатність вирішувати протиріччя в статичних та динамічних системах [Дружинин, 2000]. Потреба економіки, освіти в креативності зумовила виникнення нового шару суспільства, який Ричард Флорида називає «креативним класом». До нього належать науковці, інженери, освітяни, дизайнери, митці, фінансисти словом всі ті, хто має здатність до незалежного мислення та достатній рівень знань для його втілення [Про вищу освіту: Закон України..., 2001].

Нині вже не виправдовує себе положення про те, що обов'язок педагога є лише надання студенту суто теоретичних знань виробничого характеру. В умовах застосування засобів виробництва, які постійно вдосконалюються, молодий фахівець повинен проявляти неабияку винахідливість, креативність та здатність отримувати та систематизувати нові знання.

Таким чином, задача сучасного педагога підготувати фахівця здатного вирішувати нестандартні ситуації, логічно і послідовно реалізувати свої рішення, вмюючи захистити свої права в умовах становлення ринкової економіки, що можливо лише за умови розробки і впровадження інноваційних підходів в підготовці фахівців.

Оскільки ми живемо в епоху інновацій, практична освіта повинна підготувати особистість до роботи, яка ще не існує і яку неможливо чітко описати. В цій новій ері справжнє джерело добробуту і багатства заключається не в матеріальних цінностях, а в людському розумі, людському дусі, в людській уяві і в нашій вірі в майбутнє.

Отже, необхідність викладання у вищих навчальних закладах дисциплін, пов'язаних із інтелектуальною власністю, зумовлена часом, адже розвиток ринкової економіки не можливий без належного забезпечення процесів створення та впровадження інновацій, трансферу технологій, використання об'єктів інтелектуальної власності з метою отримання конкурентних переваг тощо. Саме тому 20 жовтня 2004 року Міністерством освіти і науки України був виданий наказ «Про запровадження у вищих навчальних закладах навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність»», відповідно до якого викладання вказаної навчальної дисципліни запроваджувалося з 2004/2005 навчального року в усіх вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації незалежно від їх підпорядкування і форм власності [Морозов, 2005].

На виконання зазначеного наказу у ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» викладається навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність».

Відповідно до затвердженої робочої програми основними завданнями дисципліни «Інтелектуальна власність» визначено: глибоко вивчити зміст і значення інтелектуальної власності та ринка інтелектуальної власності в створенні сучасної ринкової економіки, випуску конкурентноспроможної продукції; дати характеристику об'єктів інтелектуальної власності; вивчити способи захисту прав авторів, винахідників, патентовласників та інших суб'єктів права інтелектуальної власності від порушень тощо.

Після вивчення курсу студент повинен знати: теоретичні положення з основних питань щодо відносин в сфері інтелектуальної власності; норми Цивільного та Господарського Кодексу, а також спеціальних законів в сфері інтелектуальної власності. Студент

повинен вміти: враховувати загальнотеоретичні положення, а також норми Конституції України, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, спеціальних законів в процесі реалізації та захисту прав інтелектуальної власності. Викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» в ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» здійснюється з використанням таких форм організації навчального процесу, передбачених ЗУ «Про вищу освіту» [*Про затвердження у вищих..., 2004*], як навчальні заняття (лекції, семінарські заняття, консультації), самостійна робота. Слід відзначити особливо важливу роль самостійної роботи студентів в успішному опануванні знаннями та досягненні зазначених вище завдань учбової дисципліни.

Звичайно, про інтелектуальну власність пишуть, спираючись на абстрактну логіку норм закону. Наше дослідження присвячене проблемі інтелектуальної власності в контексті науково-педагогічної інтелектуальної діяльності, тобто основний акцент зроблено на розвиток творчості підростаючого покоління, тим самим – на розвитку інтелектуального потенціалу нації.

Як і в усьому світі, зараз у нашій державі в політичних, економічних, соціальних процесах інтеграції і глобалізації, переходу до інформаційної цивілізації означилися докорінні зміни, які важко одразу досягнути. Ще складніше усвідомити, сприйняти реалії і впровадити їх у практику. Йдеться про формування нової хвилі уваги суспільства до ролі інтелекту та духовності, їх ефективного використання. Адже в сьогоdnішньому житті кожної української людини об'єктивно все помітнішу роль відіграють результати праці, творчої та наукової діяльності [*Морозов, 2005, с. 4*].

Найбільш розвинені країни вийшли на новий етап розвитку. На цій підставі провідні філософи, економісти та соціологи (Д. Белл, Е. Тофлер та інші) висунули ідею постіндустріального суспільства, у якому тенденція соціально-економічного розвитку зорієнтована на перехід до економіки знань, тобто до інноваційної економіки, котра безпосередньо базується на творчій, інтелектуальній діяльності людини. Одним важливим навиком ХХІ століття є зростання міжнародної взаємодії і співробітництва в області освіти. Кожна країна може зіграти значну роль в будівництві глобальної освітньої сітки, такої ж потужної, як існуючі сьогодні бізнес, фінансові і комунікаційні світові сітки. Міжнародна практика розвинених країн світу свідчить про велике значення і провідну роль інтелектуальної власності у процесі формування інтелектуального багатства. Так, у

США, Японії про інтелектуальну власність відомо дітям з дитячих садочків, а школи США, знані новаторами в області викладання і навчання.

Кафедра педагогіки і методики дошкільної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (Україна) разом з дитячим садком «Золотий ключик» співпрацює з дитячим садком «Ворота знань» США. Координатор проекту Сергій Борисов.

Так в Новій технічній середній школі міста Тампа, що в Флориді, школі, яка славиться проектними підходами до навчання, наша викладач бесідувала з групою учнів і їх викладачами, які з великою гордістю представили свою недавню проектну роботу.

В якості частини проекту, учні недавно реалізували декілька методик, які допомогли школі економити на комунальних витратах сотні доларів. Інколи кожний місяць. Наша викладач взяла навчальний план запитала: «На якому із предметів, перерахованих тут, ви викладаєте креативність і новаторство? Я хочу знати як ви навчаєте цьому? Нам потрібно, щоб наші студенти навчались цьому!». На що завідувач навчальною частиною відповів, що цього немає у навчальному плані. «Це в повітрі, яким ми дихаємо, або може в воді, яку ми п'ємо, в історії нашої держави, в стимулі обрати верх над важкодоступними проблемами за наші нові ідеї, ризкуючи, терплячи невдачі і пробуючи знову. Ми віримо, що ці новинки необхідні для того, щоб бути успішними в умовах нової глобальної економіки і допомагати вирішувати разом проблеми, які стоять перед всіма нами».

Але для того, щоб наші вихованці були більш креативними і прогресивними потрібні хороші педагоги, щоб створити потрібний баланс – між вивченням даних і основ, і вирішенням нових проблем і креативних відповідей на дійсно хвилюючі дітей дошкільного віку, учнів, студентів питання. На сьогодні студенти, школярі всього світу вчать друг у друга, зв'язуючись, приймаючи участь і співпрацюючи з різних освітніх проектів і навчальної діяльності. Сьогоднішні інтернет-покоління молоді кожний день допомагає створювати цю нову глобальну освітню сітку, відчуваючи свободу і отримуючи задоволення від навчання без кордонів.

Є багато справ, які необхідно зробити, щоб все це стало реальністю XXI століття для всіх нас. Ось декілька прикладів такої роботи. Учні «Школи Миру» в Ізраїлі, які представляли три релігії (євреї, мусульмани і християни) створили відео, яке демонструвало їх погляди на можливість встановлення миру на Близькому Сході.

Вони запросили учнів інших шкіл в свою студію, показали гостям це відео і допомогли вчителям організувати діалог на тему того, що може зробити кожен учень в боротьбі за мир.

Інноваційний шлях розвитку України як європейської держави не має альтернативи. Зважаючи на те, що підґрунтям будь-якої інновації є інтелектуальна власність, нам необхідно вирішити ряд проблем, що лежать у площині освіти і науки.

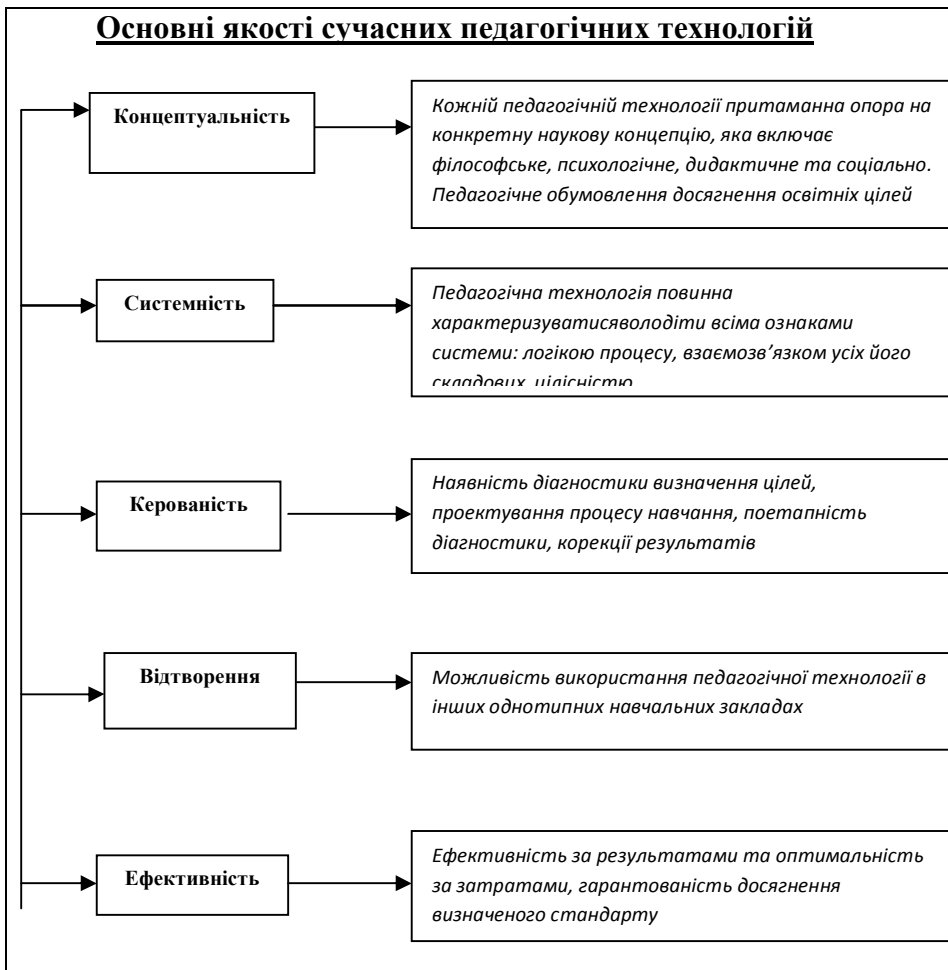
Інноваційний розвиток держави визначається наявністю вчених, винахідників, раціоналізаторів, які формують науково-технічний потенціал і забезпечують його подальший розвиток. Приділяючи увагу розвитку інтелектуальної власності і новаторства, держава в результаті отримує не тільки вагомий економічний, але й значний соціальний ефект.

Особливе місце в цьому процесі належить питанням освіти. Ніхто не хоче жити в країні і в світі, де економіка знаходиться в занепаді. Низький рівень життя, непродуктивна економіка, низький рівень соціального забезпечення і пригнічені сім'ї, у яких уже майже не залишилось ніякої надії – таке майбутнє не хоче і не повинна мати ні одна нація в світі.

Уміння мати власну думку, критично мислити створює інтелектуальні ресурси особистості, які зрештою перетворюються в інтелектуальну власність, а потім – в інтелектуальний капітал.

Поняття «активні методи навчання» поширюється на досить широке коло прийомів та засобів проведення теоретичних і практичних занять. Ось деякі з них:

- аналіз конкретних ситуацій;
- виконання завдань;
- ділові, операційні та імітаційні ігри;
- використання сучасних інформаційних технологій тощо.

Як відомо, такий об'єкт інтелектуальної власності, як винахід з'являється в результаті творчої діяльності. Чим вищий інтелектуальний потенціал індивідуума, тим цінніші результати його творчої діяльності інтелектуальна власність. Для цього необхідно з дитячого садочка формувати в підростаючого покоління творче мислення. І тут висока місія належить педагогу, основним завданням якого є розкриття творчих здібностей, обдарувань, талантів усіх без винятку вихованців, їхній всебічний, гармонійний розвиток. Закоханість педагога у свою працю – це іскра, що запалює душі кожного вихованця творче натхнення. Потреби розвитку сучасного навчально-виховного процесу вимагають створення інноваційних педагогічних технологій, які враховують зміни в суспільному та духовному житті молоді, необхідність формування гармонійної особистості та оптимізації процесу навчання. Нові педагогічні

технології спрямовуються «насамперед на забезпечення умов для самореалізації сутнісних сил учня в різних видах теоретичної та практичної діяльності, у динамічному житті за нових ринкових умов» [*Концептуальні засади...*, 1997, с. 3]. Основна увага приділяється навчальному процесу, індивідуальному підходу до кожної дитини, демократизації відношень «учитель – учень». Практика показує, що студенти оцінюють кожного викладача за багатьма ознаками, але особливо виділяють дві з них: глибоке знання дисципліни (уміння відповісти на будь-яке любе, у тому числі і каверзне, запитання); наявність наукових (творчих) досягнень і їх використання (демонстрація) в навчальному процесі.

Формування у студентів творчого мислення (вміння вирішувати творчі завдання) необхідне, але цей процес, найбільш ефективно здійснюється викладачами, які є творчими особистостями, праці яких визнаються внеском у науку, техніку.

Інноваційними навчальними закладами в системі педагогічної освіти є навчальні та навчально-науково-виробничі комплекси. Детальний аналіз педагогічної літератури, експериментальних результатів досліджень та досвіду роботи зі створення і функціонування комплексів у системі педагогічної освіти дозволив виділити ряд вихідних теоретичних положень, які характеризують їх сутність. У відповідності до мети навчальний та навчально-науково-виробничий комплекси в системі освіти надалі будемо називати **навчальними науково-педагогічними комплексами (ННПК) або просто педагогічними комплексами.**

Досвід створення та функціонування цих комплексів має велике науково-практичне значення у зв'язку з тим, що в ньому простежується загальна для педагогічних ВНЗ України тенденція до інтеграції всіх навчально-виховних систем освіти. У педагогічній літературі дані комплекси ще називають інноваційними, враховуючи нову специфіку діяльності освітніх закладів та спрямованість на випуск інноваційного продукту (Атоян Р., Арнаутов В.). Поряд із традиційними – матеріальними та інформаційними продуктами-педагогічними ВНЗ випускають «специфічний інноваційний продукт – спеціалістів» [*Дружинин, 2000; Концептуальні засади...*, 1997].

Саме в стінах школи, ВНЗ учні, студенти, магістри повинні набувати досвіду колективної оцінки дій, вчинків, якостей інтелектуальної особистості. Така оцінка підвищує відповідальність людини перед колективом, сприяє формуванню єдиних оцінних суджень, принципів і відповідальності за свої дії, висловлені думки, що є інтелектуальними ресурсами особистості.

Висновки. Таким чином, інтелектуальна власність є необхідною умовою процвітання тих культур, де її важливість є повністю зрозумілою і сприйнятою та ефективно захищається законами, виконання яких гарантується.

На відміну від природних ресурсів: землі, нафти, вугілля тощо, запаси яких мають певну межу, інтелектуальна власність є невичерпним ресурсом, тому в останні десятиріччя вона швидко замінює традиційні матеріальні активи і стає рушійною силою економічного і культурного розвитку суспільства.

Тільки бажано, щоб інакше підійти до організації навчального процесу: по-перше, кількість годин, відведена на вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» необхідно збільшити, щонайменше, вдвічі (не менше 72 годин); по-друге, практику доцільно передати випускаючим кафедрам (що дозволяє враховувати спеціальність). Необхідно також створити окрему кафедру інтелектуальної власності (для концентрації лекторів і розробки методичного забезпечення, консультацій, створення магістратури за фахом 8.000002 – «Інтелектуальна власність»).

Ми живемо в час і в світі великих змін і великих можливостей, але буде багато перешкод, які потрібно подолати. По мірі того, як ми рухаємося по ХХІ столітті, нам прийдеться створювати нові способи підготовки наших студентів до майбутнього і цілком ясно, що навчання ХХІ століття це не закінчений проект, а об'єкт, який знаходиться в стадії побудови.

ЛІТЕРАТУРА

- Дружинин, 2000* – Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В. Н. Дружинин. – СПб. Питер, 2000. – 320 с.
- Концептуальні засади..., 1997* – Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К.: Школяр, 1997 – 149 с.
- Морозов, 2005* – Морозов О. Ф. Ціна думки – інтелектуальний капітал. / О. Ф. Морозов. – Донецьк: Юго-Восток, 2005. – 351 с.
- Про затвердження у вищих..., 2004* – Про затвердження у вищих навчальних закладах навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.10.2004 р. № 811 // Веб-сайт Верховної ради України.
- Про вищу освіту: Закон України..., 2001* – Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 р. № 2984. – III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. № 20. – С. 134.
- Ричард, 2007* – Ричард Флорида. Креативный класс: люди, которые меняют будущее. М.: «Классика ХХІ», 2007. – С. 23-24.

REFERENCES

- Druzhynyn, 2000* – Druzhynyn V. N. Eksperymental'na psykholohyya / V. N. Druzhynyn. – SPb. Pyter, 2000. – 320 s.
- Kontseptual'ni zasady..., 1997* – Kontseptual'ni zasady demokratyzatsiyi ta reformuvannya osvity v Ukraini. – K.: Shkolyar, 1997 – 149 s.
- Morozov, 2005* – Morozov O. F. Tsina dumky – intelektual'nyy kapital. / O. F. Morozov. – Donets'k: Yuho-Vostok, 2005. – 351 s.
- Pro zatverdzhennya u vyshchyykh..., 2004* – Pro zatverdzhennya u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh navchal'noyi dystsypliny «Intelektual'na vlasnist'» Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 20.10.2004 r. № 811 // Veb-sayt Verkhovnoyi rady Ukrainy.
- Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy..., 2001* – Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 17.01.2002 r. № 2984. – III // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. – 2001. - № 20. – S. 134.
- Rychard, 2007* – Rychard Floryda. Kreatyvnyy klass: lyudy, kotohyye menuyayut budushchee. M.: «Klassyka KhKhI», 2007. – S. 23-24.

Надійшла до друку 21.08.2014.

УДК 373.5

Оксана Пильтяй

РОЛЬ ШКОЛИ В ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З УЧНЯМИ

Автор статті аналізує стан профорієнтаційної роботи в школі, її вплив на учнів та акцентує увагу на тому, що учні в школі отримують недостатньо інформації стосовно професій, зокрема нових, а також вимог, які вони ставлять до випускників. Нестача інформації про професії або взагалі її відсутність ускладнюють проблему вибору, адже школярі не завжди вибирають той навчальний заклад, який відповідав би їхнім інтересам.

У статті висвітлено завдання профорієнтаційної роботи, а також накреслено її схему, яка складається з чотирьох етапів: підготовчий, основний, уточнюючий, завершальний.

Отже, одним із головних завдань профорієнтаційної роботи школи є формування в учнів готовності до професійного самовизначення, яке забезпечується різноманітними формами і методами. Адже школа як один із найважливіших соціальних інститутів повинна надавати учням інформаційну допомогу, знайомлячи їх зі світом професій і вимогами до особистості, необхідними для тієї чи іншої професії.

Дуже важливо, щоб у професійному самовизначенні учню допомогли практичні психологи, учителі, класні керівники. Особливі можливості для проведення профорієнтаційної роботи надають уроки трудового навчання, на